

формування ринку інноваційної фармацевтичної продукції, але й пріоритети територіальної організації регіональної економіки.

Література:

1. Май-Борода Г.Н. Адаптивний механізм реалізації моделі кластеризації в регіональному АПК / Г.Н. Май-Борода // Вестник Пятигорского государственного лингвистического университета. – 2014. – № 4, ч. 3. – С. 317-321.

2. Присяжнюк Г. Адаптивні механізми державного стимулювання кластерної організації економіки / Г. Присяжнюк // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2014. – № 2. – С. 51-61.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЛАНУВАННЯ ДОХІДНОЇ ТА ВИДАТКОВОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Журавльова Т.О.

кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та моделювання ринкових відносин

Гуцул О.Г.

студент 1 курсу магістратури, спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

Основою матеріально-фінансового забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування виступають місцеві бюджети. Вони є дієвим інструментом здійснення соціально-економічної політики на місцевому рівні. Тому від якості планування місцевих бюджетів залежить можливість для членів територіальних громад отримувати певні бюджетні послуги, їх рівень соціального забезпечення, своєчасність отримання та рівень заробітної плати працівників бюджетної сфери.

Питання державного і місцевого бюджетів, міжбюджетних відносин, фінансової самостійності місцевих бюджетів досліджували вітчизняні вчені економісти-фінансисти О.Д. Василюк, В.І. Кравченко, А.Є. Буряченко, С.І. Юрій, М.П. Палій і інші. Однак в умовах фінансової децентралізації необхідним є пошук напрямів вдосконалення планування дохідної та видаткової частини місцевих бюджетів, що і визначає мету роботи.

Аналіз законодавчої, статистичної та наукової літератури [1-6] дозволив встановити, що сучасна система планування дохідної бази місцевих бюджетів майже не створює стимулів для збільшення власних доходів органів місцевого самоврядування, практично не сприяє пошуку додаткових резервів і залученню альтернативних джерел, а тільки заохочує споживацькі настрої, оскільки в сучасних умовах:

– відсутні дієві стимули до збільшення надходжень як до державного, так і місцевих бюджетів;

– протягом останніх років ліквідовано заохочення перевиконання показників за загальним фондом держбюджету, згідно якого половина додатково одержаних сум залишалася у розпоряджанні територіальних громад;

– порядок надання трансфертів не враховує кращі результати діяльності місцевих фінансових органів, а також обсяги дотацій вирівнювання зменшуються у випадках збільшення надходжень закріплених за місцевими бюджетами доходів;

– органи місцевого самоврядування не мають реального впливу на формування власних доходів тому, що держава не компенсує зменшення цих надходжень, зумовлене наданням на загальнодержавному рівні пільг окремим платникам (наприклад, по платі за землю).

Проте найбільшим недоліком діючої практики планування доходів місцевих бюджетів є відсутність безпосередньої залежності між обсягами зібраних доходів на території місцевого самоврядування та переліком та якістю наданих місцевому населенню громадських послуг.

Для подолання такої негативної ситуації, а також для вирішення проблем, які сконцентровані у даній сфері необхідно [2] проведення подальшого зміцнення дохідної бази місцевого самоврядування; формування дієвого механізму стимулювання податкових зусиль територіальних громад; реально втілювати в бюджетну практику принцип публічності та прозорості; встановлення дієвого громадського контролю за рухом бюджетних ресурсів.

Незважаючи на значне зростання видаткової частини місцевих бюджетів протягом останніх років [4], не складно помітити, що більша частина проблем в бюджетній сфері не зменшується. Очевидно, що потрібно застосовувати заходи, які б дали змогу підвищити ефективність видатків місцевих бюджетів, підвищити роль місцевих бюджетів у регулюванні економічних та соціальних процесів регіонів. Підвищення ефективності процесу формування видаткової частини місцевих бюджетів та децентралізація управління бюджетними коштами є одним із важливих напрямів нещодавно ухваленої Концепції реформування місцевих бюджетів України, затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 № 308-р.

Децентралізація бюджетної системи дозволяє пристосувати надання суспільних послуг до уподобань місцевих жителів, підвищує рівень відповідальності місцевих органів та ступінь ефективності діяльності державного сектору в цілому через запровадження елементів конкуренції. Однак, використання переваг бюджетно-податкової децентралізації вимагає [6]:

– достатньої автономності органів місцевого самоврядування у питаннях визначення розміру і структури видатків місцевих бюджетів;

– чіткого розподілу видаткових зобов'язань між рівнями влади з урахуванням економічних критеріїв;

– достатнього адміністративного і фінансового потенціалу органів місцевого самоврядування для належного виконання покладених на них функцій;

– дієвих стимулів і механізмів відповідальності органів місцевого самоврядування для забезпечення ефективного надання суспільних благ.

Для забезпечення економічної ефективності важливе значення має наділення органам місцевого самоврядування належними повноваженнями та чіткий розподіл зобов'язань між рівнями влади. Переважна частина делегованих повноважень має бути трансформована у власні повноваження місцевих органів. Держава повинна прийняти рішення що до того, які з завдань, делеговані на рівень районів і областей, мають залишатися у компетенції державної адміністрації, а які – передаватися до органів місцевого самоврядування як їх власні завдання. У довгостроковій перспективі делеговані повноваження для органів місцевого

самоврядування мають бути відмінені повністю. Органи місцевого самоврядування базового рівня мають відповідати за надання суспільних благ з обмеженими територіальними ефектами та з відсутніми ефектами економії від масштабу.

Отже, для забезпечення стабільного наповнення міського бюджету та балансу фінансової забезпеченості коштами основними пріоритетами на перспективу мають бути робота по легалізації заробітної плати і робочих місць; недопущення виникнення заборгованості по заробітній платі та постійна робота з боржниками по податках та зборах до міського бюджету; активізація роботи по залученню інвестицій; оптимізація штатів і контингентів бюджетних установ; упорядкування структури та функцій органів місцевого самоврядування.

У ході проведення реформ децентралізації в різних сферах, механізм управління місцевими бюджетами потребує вдосконалення. Бюджетне планування повинно забезпечувати врахування зміцнення бюджетної децентралізації паралельно із удосконаленням методики визначення фінансових нормативів для фінансування бюджетних галузей.

Література:

1. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс]: Закон України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
2. Тимошенко О.В. Фінансові ресурси органів місцевого самоврядування в умовах фінансової незалежності територіальних громад / О.В. Тимошенко // Економічна наука. – 2010. – №1. – С. 72-74
3. Фурдичко Л.Є. Децентралізація: фінансова незалежність місцевих бюджетів України / Л.Є. Фурдичко // Бюджетна та податкова політика. – 2016. – Випуск 5 (115). – С. 39-42.
4. Державна статистична служба України [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
5. Серебрянська Д. Як впливають процеси бюджетної децентралізації на формування дохідної частини місцевих бюджетів України? [Електронний ресурс] / Д. Серебрянська. – Режим доступу: <http://ngoipr.org.ua>.
6. Шевченко О. Бюджетно-фінансова децентралізація у контексті підвищення ефективності управління регіонами [Електронний ресурс] / О. Шевченко. - Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/april08/9.htm>.

БЮДЖЕТ МІСТА ОДЕСИ ЯК ФІНАНСОВА ОСНОВА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Богданова О.М.

старший викладач

Хонелія К.З.

студентка 3 курсу напряму підготовки «Фінанси і кредит»

Одеський національний університет імені І.І Мечникова

м. Одеса, Україна

Місцеві бюджети займають одне з центральних місць в економічному механізмі кожної держави, їх роль і значення безпосередньо зумовлені типом економічної системи, обраними цілями і пріоритетами громадського розвитку.